

Intro

Könysin itseni sairaalasängystä ylös. Pönnäinen talviuniltaan nouseva karhu. Kanyyli selässäni koetin ottaa askelia jaloilla, jotka hetki sitten oli puudutettu tunnottomiksi. Aarre auttoi, minkä ehti, liikuin yllättävän nopeasti tilaani nähden. *Tämä lapsi syntyy nyt.* Kylmä sairaalanlattia tuntui etäisenä jossain paljaiden jalanpohjieni alla.

Kaksikymmentä tuntia sitten tuntunut ensimmäinen supistus oli enää hatara muisto, kaiken alkusysäys. Välissä luikerteli pitkä, pimeä putki, musta aallokko, jonka seassa olin heittelehtinyt kivusta kipuun, sentistä senttiin. Muovisten sälekaihtimien takana päivä oli vaihtunut toiseksi. Se ei kuulunut minun todellisuuteeni. Totta oli vain tuskaisen painava, sykkivä olotila, ja jatkuvasti, hitaasti etenevä muutos.

Kylmä, stereotyyppisen sairaalamainen huone oli kaikesta irrallaan oleva luola. Tuntien kuluessa se oli muuttunut turvalliseksi, pesäksi. *Täällä, tässä hopean ja kirkkaan valkoisen sävyisessä kliinisessä laatikossa syntyy minun esikoiseni, ja minä synnyttän hänet.*

Uusi kätilö, jonossa neljäs, oli tullut hetkeä aiemmin huoneeseen vuoron vaihduttua jälleen. Hän halusi laittaa minuun lisää puudutusta. Käsi taputteli jo tippapussia, sormi lääkeampullia. Minä kielsin häntä. "Tuntuu, että pian ponnistuttaa, haluan tuntea ponnistukset." Kolmenkymmenen vuoden kokemus ei kuunnellut minua. "Sinä olet niin nuori, ensisynnyttäjillä aina kestää." Kohensin asentoani. "Minä en synnytä mitään puutuneena", kuulin itseni sanovan.

Sinipukuinen nainen kyyristyi pitkin hampain jalkoväliini, ja työnsi sormensa sisääni tunnustellakseen. Lapsen pää oli yllättävän matalalla, painavana, ja kohdunsuu kymmenen senttiä auki. Hänelle tuli kiire.

Nojasin sängynlaitaan pysyäkseen pystyssä. Maailma ympärilläni saattoi huojuua, mutta tunsin oloni täysin selväjärkiseksi. Oli tärkeää kyetä seisomaan omilla jaloillaan. Kätilö syöksähteli huoneessa laatikolta laatikolle kuin eläin. Hopeisia astioita, pitkulaisia esineitä ja pyyhkeitä ilmestyi lattialle siistiin riviin. Huojentavaa oli ajatella, miten paljon enemmän tuo tuntematon nainen tiesi siitä, mitä seuraavaksi tapahtuu.

En ehtinyt tarttua ahdistukseen siitä, miten vähän minä tästä kaikesta tiesin.

Hetken kuluttua hän asetteli lattialle puisen jakkaran toiveideni mukaisesti, ja kyseli kai, tarvitsenko apua sille istumiseen. En tiedä vastasinko, tuskin, mutta Aarre tarttui minuun tiukasti käsivarsieni alta. Hänen aina lämpimät, tarkasti muotoillut kätensä. Tunnistin ne vaikka pilkkopimeässä. Eilen olimme istuneet vastapäätä tätä, silloin vielä merkityksetöntä huonetta. Untuvikot. Mukana ohjeiden mukaisesti pakattu sairaalakassi. Sitten ensimmäinen viattoman pieni, valkoinen lääkenappi oli nielaistu.

Kehoni tuntui kolminkertaiselta. Vuorokaudessa olin kasvanut valtavaksi. Tuijotin Aarretta hölmistyneenä. Jaksoiko hän todella kannatella minua? Ruumiini rajat olivat häilyvät, osittain kadonneet kokonaan. Kaiken alla tuntui pieni häpeä siitä, miten avuton olin. Samalla sen häpeäminen hävetti.

Vihdoin rymähdin jakkaralle, ehkä itse, ehkä avustettuna. Puinen pinta allani oli viileä. Ilahduin vähän, kun pystyin tuntea sen. Istuvassa asennossa maanvetovoima auttaisi minua ja vauvaa. Siinä pitäisi olla jotakin luonnollisempaa kuin makuuasennossa synnyttäminen.

Istuminen tuntui kuitenkin pahalta. Vatsani ei sopeutunut takakenoon ollenkaan. Ähisin, ja yritin liikutella epämääräistä ruhoani edestakaisin. Valtava happea ahmiva barbababa. Kätilö koetti kysellä oloani, ehdotti, että siirtyisin takaisin sängylle. ”Minä synnytän tästä”, toistin. Kuulin itsessäni äitini äänen. Eteläpohjalaisen äänen. Itsepäisen ja voimakkaan, kuin olisin tiennyt mitä teen.

Vartaloni sykki kuin suuri, irrallaan oleva sydän. Huohotin sen pamppaillessa. Muodoton vatsakumpuni muuttui vähän väliä kivikovaksi, ja tuntui helottavan polttavalta, tiiviiltä auringolta. Sähköiskumaiset supistukset siirtyivät hiljalleen alemmaksi ja muuttuivat ohimenevistä kivuista voimakkaiksi painealloiksi. Kaiken viimeistelijöiksi.

Jakauduin irti tuntevasta itsestäni, hivuttauduin leijaillein kauemmas kuumasta tulipallosta. Tuijotin päättäväisenä ahertavaa naista, joka makasi miehensä sylissä luottavaisena, sairaalankylmien seinien sisällä. Aivan kuin syntymässä olisi ollut jotain vieläkin suurempaa kuin ihmisen lapsi, jos mitään suurempaa voi olla.

Yhtäkkiä kehoni rauhoittui, lapsi pysähtyi synnytyskanavassa. *Se epäilee. Se ei uskalla tulla ulos. Se haluaa jäädä sinne. Se ei halua nähdä minua, mahdollista äitiään, ylhäältäpäin annettua ja määrättyä emoan.* Kellon muovinen, teollisenmusta viisari seinällä ei liikkunut. Kätilö jähmettyi patsasmaiseen asentoon, kuin tanskalainen merenneito.

Muutuin levottomaksi. Tämä tauko ei varmasti kuulunut synnyttämisen perusmelodiaan. Miksi kukaan ei kertonut, mihin suuntaan nyt jatkettaisiin? Viisari jökötti paikallaan, illistäen minulle, amatööriille. Huomasin yllättäen, miten tavallinen huone oli. Miten ruma. Miten luotaantyyöntävän puhdas ja tekorauhottava. Lapsenpäästäjä ei vielääkään liikahtanut, edes värähtänyt. Seurasin patsaan huulia kuin viimeisiä eloonjäämisen mahdollisuuksiani.

Sitten Aarre liikahti ja näppäili tekemäni soittohistan soimaan. *Minun Aarteeni, aina niin reipas.* Puristin hetken hänen kättään olkapäälläni. *Jos aika-avaruus pysähtyy tänään, nyt, tämän käden kautta pääsen taas kiinni historiaan.* Tutun korkuiset ja muotoiset ääniaallot purkautuivat ohuena massana puhelimen kaiuttimista. Metsä kohisi, kahisi, puro liris ja loris, kirkasääniset linnut, lintujen stereotyyppit, lauloivat kaiken yllä kimakasti. Taustalla soi harmoninen syntetisaattorimatto. Olisin laulanut itsekin, jos minulla olisi ollut ääni.

Ajan hiljaisessa pysähdyksessä muistin. Minähän osasin sen. Olin harjoitellut sitä kotona. Lempeä naisääni opetti käymään synnytyksen vaiheet läpi mielikuvaharjoituksena. Makasin jenkkiänsängyllä useita kertoja puskemassa kuvitteellista vauvaa maailmaan. Joskus vauva oli muuttunut matkalla pyöreäposkisesta otuksesta teiniksi, aikuiseksi. Meren aallot löivät rantaan, kun puhalsin ilmaa vauvani tieltä.

Minähän osasin tämän. Osasin. Kiitin hetken Luojaani, olin levyn viimeisessä vaiheessa. *Pian on Sinun ja vauvasi ensitapaaminen. Sinusta tulee äiti.* Naisäänen samettinen lupaus. Kaikki oli hyvin. Puusuttaessani siinä näin Aarteessa sen saman hymyn kuin neljä vuotta sitten alttarilla. Samaa tyytyväisyyttä elämästä, tehdyistä päätöksistä. Se osa minusta, joka synnytti, ei kyennyt vastaamaan hymyyn.

Juuri kun ajattelin, että mitään ei koskaan tule tapahtumaan, suuri, väkivaltainen aalto skannasi läpi kehoni. Tiesin heti, että sen tehtävä oli työntää lapsi ulos. ”Nyt tuntuu”, sanoin jähmettyneelle kätilölle. Siinä hetkessä nainen valpastui, jälleen kuin eläin, ja tuli mukaan hengitykseni rytmiin.

Kun paine saavutti kehoni alaosan, ehkä lantion, nainen käski minua ponnistamaan. Ensimmäistä kertaa kolmekymmentä vuotta kestäneen elämäni aikana ponnistin. Yksi ensimmäinen ponnistus lisää sukupolvien ketjuun. Sitten tuli tauko ja toinen aalto. Näistä äiti oli minulle puhunut. Kehon viisaudesta antaa taukoa. Kellonviisarit liikkuvat jälleen. *Nyt se tapahtuu, nyt se vihdoin, vihdoin tapahtuu.*

”Pää näkyy jo”, kätilö hihkui, aivan kuin se olisi hänellekin ainutkertaista, synnytys. Sitten hän kielsi minua ponnistamasta. Naurettavaa. Mahdotonta olisi pidättää mitään niin suurta. Se kuitenkin onnistui. Lihakseni osasivat sen, en minä. Nainen halusi, että tunnustelen lapsen päälakea kädelläni. Ei. Sattui. Täytyi keskittyä.

Alaosani oli kuin painekattila, aivan kuin valtava jänis tai myyrä olisi tunkeutumassa ulos kolostaan, kyselemättä lupaa. Olo muuttui epätodelliseksi. Leijuin taas itseni viereen, kosketin sitä, tärisevää ja hytisevää minua, ja kuulin sen ajatuksenjuoksun. *Enää ei voi perua. Nyt me näemme sen. Mitä tapahtuu, kun se on ulkona?* ”Kohta olet valmis, hyvä Pihla, hyvä Pihlaja.” Aarteiden silitykset ja pehmeät sanat keikauttivat minut takaisin jakkaralle.

Yhtäkkiä tunsin kamalaa tarvetta ponnistaa. Kätilö kielsi, ja tein kaikkeni, että olio pysyisi vielä hetken sisälläni. Tuulen kahina, tyhjä, hiljainen metsä.

”Nyt, nyt saa ponnistaa”, nainen sanoi. Ja minä ponnistin, ja se kuulosti eläimen mylväisyltä, multa ja kaikkinaiset eliöt lensivät ympäriinsä kosteassa lehdossa. Pieni taimi puski itseään esiin, juuriaan metsän monimuotoiseen maastoon. Ensimmäinen syntyi pää. En jaksanut iloita vielä, lihakseni eivät pystyneet siihen. Jokainen soluni, pienintä jännettä, hermorataa myöden oli keskittynyt saamaan lapsen ulos. *Haluan sen syliini. Haluan tämän lapsen syliini.*

”Enää yksi ponnistus”. Urheilusuoritukseeni keskittynyt tuntematon nainen katsoi minuun lempeästi ja luottavasti, joukkuetoverini. *Vain yksi?* Minä en uskonut lainkaan, että se riittäisi. Viimeisten kuukausien odottaminen oli paisunut mukanani moninkertaiseksi, ohittanut ikuisuudella sen niin kutsutun lasketun ajan. Täyttännyt kaikki aikaraot, joita yhden ihmisen elämässä oli mahdollista yhtäaikaaisesti olla, laajentunut lopulta kuin valtavaksi, muljuvaksi purkkapalloksi, jonka sisällä olin vieläkin, enkä nähnyt ulos, en tulevaisuuteen, joka kohta silmiäni edessä aukeaisi, en hahmoa, joka muuttaisi kaiken, joka väijäämättä moukaroisi alas kaikki vanhat tapani, pinttyvät, ideaalit, toiveet, haaveet, kaikki, mitä olin rakennellut kolmenkymmenen elinvuoteni ajan, räjäyttäisi kuplan mukana arkeni, ajatteluni ja ihmissuhteeni, näyttäisi menneen ja tulevan uudessa, odottamattomassa valossa, mutta ponnistin silti.

Ja metsässä puita natisi poikki, tuuhea männyn oksa hulmahti alkukesän vielä kirpeää tuulta vasten, aiheutti valtavan ilmavirran ympärillään, koko muun puuston yhtäaikaisen heiluriliikkeen, runkojen joustavan tanssin, ja rymähti maahan raskaana, mutta silti niin keveänä ja notkeana. Ja siinä samassa tunsin, miten tyhjenin. Kohtu tyhjeni, vatsa laski, kipuiset jäsenet tyhjenivät ja rauhoittuivat. Niin tyhjä en ollut ollut yhdeksään kuukauteen. Niin täynnä en ollut ollut yhdeksään kuukauteen.

En tiedä, itkikö lapsi. Myöhemmin vauvakirjaa kirjoittaessani kysyin Aarteelta. Lapsi oli räähkynyt kuin pesästä tippunut variksenpoika. En kuullut muuta kuin tuulen. Se oli sisälläni, korviäni välissä. Sieltä se jatkui kliinisen luolamme kosteaan todellisuuteen. Puinen jakkara kasvoi sammalta, saniaiset työntyivät sinkkilavuaarista kohti sälekaihtimien säätelemää valoa. Alkukesänlinnut, ehkä peipot tai mustarastaiden matkivat, muuttuvat melodiat soivat putkistoissa kaikuen ja edestakaisin poukkoillen.

Synnytyssalissa, kovia kokeneen sänkyä ympärillä, kättilön ja viime hetkellä sisään tulleiden apulaisten seassa liikuskelin jokin. Karhu. Ruskeakarhu. Emokarhu. *Ursus arctos*. Kaksisataa kiloa villieläintä.

Löntystellen, haistellen luolamme seinämiä, leppeänä etsiskellen. Se nuuhkasi peltisiä astioita, joissa veriset tupot vielä olivat, käveli kättilön perässä, ja nosti yläraajansa ikkunan edessä olevalle korkealle pöydälle, kun kättilö pyyhkäisi vauvasta pois enimpiä eritteitä. Se nuuhki vauvaa uteliaana, tökki sitä kuonollaan, murisi hieman, ja pudottaui tömähdyttäen alas.

Sitten se kääntyi katsomaan minua. Nuuhkasi ilmaa, ja alkoi hitaasti seurata hajuani. Äidin hajua. Sydämeni tehosti tykytystään, mutta ruumiini sanoi ei, ja järki, tämä peto täytyisi kohdata. Avuttomana, pienenä ja täysin aseista riisuttuna otin sen vastaan. En pelännyt sitä. Se työnsi kuononsa kiinni kasvoihini ja alkoi nuolla niitä. Karhea kieli oli kuin jäntevä rätkki, joka huuhteli hikisiä ja paisuneita kasvojani. Aivan kuin olisin tarvinnut sellaista juuri nyt.

Silkkinen turkki, tyvestä nahkea. Pää kaksi kertaa omani kokoinen. Rauhallisesti se hieroi veistoksellista turpaansa minua vasten, puski otsaansa minuun niin kuin koira, turvallisesti ja hyväntahtoisesti. Annoin sen tapahtua. *Puske vain*. Jokaisella puskulla se ehdotti jotain. Ehkä nousemista ylös, ehkä uuden elämän silmiin katsomista. Työnsin viisi sormeani hitaasti sen upottavan pehmeään turkkiin, kasvot karvapeitteen sisälle, ja hengitin mehevän mättään tuttua, ikuista tuoksua. Itkin siinä hetken, sillä tiesin, että en ole enää sama ihminen, kun siitä nousem.

Joku oli auttanut minut sängylle, tai sitten menin itse, en muistanut. Siinä maatesani olin kuin mikä tahansa eläin tai ihminen synnytettyään, euforia ja orastava äitiys peittivät alleen runnellun kehon tykytyksen. Lapsi tuotiin rinnalleni. Vastasyntyttetty. Se haisi maalta. Se haisi pitkältä matkalta ja mutaisilta, tuoreilta juurilta, juurikarvoilta.

Oravanpoika, kädet aivan lähellä suuta, pitkät jalat pienessä kippurassa etsien sitä turvallista asentoa, joka oli äsken väkivalloin purettu. Takaisin pimeään se olisi halunnut, takaisin loiseläjäksi lämpimään. ”Anteeksi, että me häirittiin sua”, kuiskuttelin ensisanoja sen korvaan, ”opit vielä tykkäämään tästä paikasta.”

Vasta nyt huomasin sairaalahuoneen voimakkaiden ilmastointilaitteiden viileän huminan. ”Eihän sillä ole kylmä?” Kättilö pudisti päätään hymyillen tutuksi tullutta, varmaa hymyään, kaikki oli hyvin. ”Teillä on voimakas, hieno, terve poika.”

Katsoin Aarretta, joka seisoi sänkyä laidalla. Aarre katsoi minua. Hän näytti ylpeyden ja onnen seassa jotenkin avuttomalta. Silmistä sen näki ja epävarmoista edestakaisista askelista jaloissa. Mutta ei häntä pelottanut, siitä olin varma. Uupuneiden silmiemme välissä kimpoili hiljaisina muistoja, tiivistettyjä hetkiä, jotka olivat johtaneet tähän päivään. Ne nostettiin siinä uuteen, aiempaa suurempaan arvoon. Molemmat hymyilimme. Aarre pyyhkäisi hiuksiani korvan taakse, ja sipisi korvaani: ”Olen susta niin ylpeä”. Siinä samassa petini vieressä istunut karhu käveli kättilön perässä huoneesta pois. Katselin hiljaa sen perään, ja unohdin sen.

Voimakas räpäle etsi nänniäni. Vieras, mutta niin tutun oloinen. Aivan kuin se olisi ohjelmoitu tekemään niin. Kaikki alkoi siitä hetkestä. Armoton *heti*. Ei kursseja, ei monen vuoden koulutuksia. Minä autoin sitä, ja puhuin koko ajan, en tiedä, mitä. Ehkä sanoin minun poikani. Minun oravani. Minun urhoni. Vihdoin perillä, pitkän matkan jälkeen. Sälekaihtimien välistä tunkeutui iltapäivän valoa luolaamme, ja metsän äänet kaukaisena ääniraitana puhelimesta.